

LEN-IN MÁNIA

Hódmezővásárhely, Emlékpont
2018. november 10 – 2019. február 24.

A hódmezővásárhelyi Emlékpontban a Kovács Gábor Művészeti Alapítvány által rendezett, november 9-én 18 órakor nyíló kiállításon Udvardy Csaba sebészorvos Lenin szobor átiratai láthatók a szocreál korszak Lenin-kultuszának kontextusába helyezve. Az 1989-es rendszerváltás után az érvényét veszített kultusz relikviái a parafrázis kiváló alapanyagának bizonyultak a pop-art, a szürrealizmus, a neo-dada és hasonló irányzatok számára. Az átértelmezett Lenin szobrok a populáris kultúránkra építő vizuális gegek, applikációk, szójátékok eszközeit felhasználva fordítják ki a kommunizmus által felépített személyi kultusz jelképrendszerét.

Sajtóanyag

Hódmezővásárhely, 2018. november 8.

Lenin-kultusz

Már életében legendák, mítoszok övezték az 1917-es orosz forradalom vezérét, a mások szerint csupán politikai puccsot végrehajtó Vlagyimir Iljics Uljanov (1870–1927), mozgalmi álnevének Lenin alakját. Halálát követően a megerősödő kultusz egyik helyszíne, az 1924-től különféle átépítésekkel az ismert piramis-alakját elnyerő moszkvai Lenin Mauzóleum, ahol a mai napig megtekinthető a bebalzsamozott holttest.

1945 után a szovjet érdekszférába tartozó ún. népi demokráciák országaiban is a városok, utcák, intézmények névadásai, a hivatali helységekből, iskolákban, gyárakban, valamint a köztereken nagy számban elszaporodó képek, szobrok, emlékművek gondoskodtak Leninnek és eszméinek ébrentartásáról. Kialakultak az ábrázolás képi sémái, az előre mutató, a magyarázó, a sapkáját fogó, a kabátja szélét markoló, elgondolkodva ülő vagy zsebre dugott kézzel álló figura unalomig ismert sztereotípiái. Ezeknek a típusoknak az életre keltésében, néha továbbfejlesztésében magyar művészek is közreműködtek, így többek között Bán Béla, Csáki-Maronyák József festményei, Pátzay Pál, Szabó Iván, Varga Imre szobrai máig korjelző dokumentumok maradtak.

Egy mítosz átalakítása

A szocializmus ideológiájának alapja, a Lenin-kultusz 1989 utáni érvényessége megszűnt, ábrázolásai, megkopott relikviái viszont kiválóan alkalmasak maradtak arra, hogy korábbi jelentésük kioltásával újabb értelmezéseket kapjanak. A mostani hódmezővásárhelyi kiállítás korpuszát képező Lenin-átiratok esetében egyaránt beszélhetünk az eredeti mű – leggyakrabban Pátzay Pál mellszobra – kisajátításáról, az eredeti jelentés felülírásáról, „eltérítéséről” vagy az aura szétbontásáról, dekonstrukciójáról is. Udvardy Csaba művei egyediak, létrehozójuk fantáziáját dicsérik, ugyanakkor tudjuk, hogy a hatalom képviselőinek jellemző gesztusai, a túlzásba vitt patetikus vagy hivatalos hangnem, feltűnő viselkedésmód stb. mindenkor a népi humor kiapadhatatlan forrásává vált. A Lenin-parafrázisok egyfelől érintkeznek a populáris műfajokkal (pl. viccek), másfelől rokonságot mutatnak olyan klasszikus művekkel, mint a szürrealista Salvador Dalí 1931-es *Részleges hallucináció: Hat Lenin-fej jelenése egy pianínón*, vagy a pop art egyik legjelentősebb alakja, Andy Warhol híres embereket, egy-egy korszak sztárjait megjelenítő sorozatában Albert Einstein, Marilyn Monroe, Mickey Mouse portréi közé illeszkedő *Vörös Leninnel* (1987).

A művek kettős természetűek: egyrészt anyagi mivoltukban léteznek, másrészt a címadások nyelvi leleményei, szójátékai révén bomlik ki valójában csattanós jelentésük. A különféleképpen átélte múlt és a közös jelen koordinátarendszerében a történelem hagyatéka és napjaink kulturális elemei rakódnak egymásra, ahol az életkor függvényében megvalósulhat az összekacsintás retro-élménye.

A hódmezővásárhelyi „Trónoló Lenin”

A kiállítás ironikus megközelítése köszön vissza a KOGART tárlatának helyet adó Emlékpont Lenin-ábrázolásokhoz fűződő viszonyában is. Hazánk szovjetizálását követően a köztéri szobrászat tematikája kitágult a Lenin emléket megőrkítő alkotásokkal, különösen a bolsevik népvezér születésének centenáriumán. 1970. április 22-én a hódmezővásárhelyi párt- és tanácsvezetés megünnepelte Lenin születésének századik évfordulóját, amelynek keretében fölavatták Szabó Iván Lenin-emlékművét. A szobor két vonatkozásban is eltért a hazai Lenin-ábrázolásoktól: az anyagválasztást illetően a bronz helyett a zártabb és tömörebb mészke mellett döntött, valamint a szokásos álló, lépő, szónokló testhelyzet helyett ülő Lenint faragott. Ez az alkotói szándék azonban a helyi lakosság körében egészen más asszociációt keltett: a nem túl szerencsésen megformált testtartás előbb idézte föl a latrinán ücsörgő, dolgát végző ember képét, mintsem egy népvezér tekintélyt sugárzó alakját.

A rendszerváltást követően elbontott Lenin szobor műanyagból öntött, apró változtatásokkal ellátott ezüstszínű változata utóbb a hódmezővásárhelyi Emlékpont homlokzatán kapott új funkciót. A magasba emelt, lábát lógató szobornak nemcsak a nézete, hanem a jelentése is módosult: merev politikai kultuszszoborból kedélyes zsánerszobor lett – jelezve, hogyan lehet a szobor eredeti abszurditását iróniával kezelni, s ezáltal megszabadulni a múlt terhes örökségétől.

A kiállítás 2019. február 24-ig látogatható.

Hódmezővásárhely, Emlékpont (Cím: 6800 Hódmezővásárhely, Andrássy u. 34.)

www.emlekpont.hu www.kogart.hu

facebook.com/Emlekpont fb.com/kogart

Nyitva tartás: hétfő kivételével minden nap 10 és 17 óra között.

Letölthető fotók

További információ:

Tímár Irén

Marketing- és kommunikációs vezető

Kovács Gábor Művészeti Alapítvány

1062 Budapest, Andrássy út 112.

Mobil: +36 30 633 55 11

iren.timar@kogart.hu

sajto@kogart.hu

www.kogart.hu